Magiczny Kraków

„Zanim wyrosły mury. Żydzi w Podgórzu”

2023-03-16

„Zanim wyrosły mury. Żydzi w Podgórzu” – to tytuł nowej wystawy w Muzeum Podgórza. Wernisaż odbył się 9 marca. Wystawę można oglądać do grudnia br.

Tytuł wystawy nawiązuje przede wszystkim do czasu sprzed powstania murów krakowskiego getta w Podgórzu, które oddzieliły Żydów od świata zewnętrznego w okresie II wojny światowej, ale może być odczytywany także w sposób wieloznaczny

Celem wystawy jest przedstawienie specyfiki społeczności żydowskiej Podgórza poprzez ukazanie jej wielowymiarowości, jak również pokazanie jak rozwijające się prężnie miasto wpływało na jego żydowskich mieszkańców i odwrotnie - jak społeczność żydowska pracowała nie tylko dla siebie, lecz dla ogółu mieszkańców Podgórza, a następnie Krakowa.

Opowieść o podgórskiej społeczności żydowskiej rozpoczyna się w czasach, kiedy była ona jeszcze częścią gminy żydowskiej na wielickim Klaśnie. Namiastka kahału w Podgórzu powstała dopiero w 1891 r. I to właśnie od tego momentu można liczyć dynamiczny rozwój społeczności żydowskiej w Podgórzu. Wystawa podzielona na kilka części opowiada o powstaniu i działalności gminy wyznaniowej, organizacji i stowarzyszeń religijnych i filantropijnych. Osobną część poświęcono działalności ekonomicznej podgórskich Żydów, którzy wnieśli swój niebagatelny wkład w rozwój przemysłowy Podgórza, a później Krakowa.

Wyjątkowy charakter ma część wystawy zatytułowana „Rodzina”. To pewnego rodzaju studium z zakresu mikrohistorii pięciu żydowskich rodów z terenu Podgórza – Mondererów, Lewkowiczów, Sterngastów, Feldmanów i Offenów. Dzięki bogatej ikonografii pochodzącej przede wszystkim ze zbiorów rodzinnych, oczom odbiorców ukazuje się prywatny, domowy świat pięciu podgórskich rodzin, które w ciągu dwóch pokoleń przechodzą metamorfozę kulturowo-obyczajową. Wypełniony prawami Tory religijny świat rodziców ustępuje miejsca nowoczesnym ideom w świecie żydowskim takim, jak syjonizm i socjalizm.

Ostatnia część wystawy, zatytułowana „Elita”, prezentuje najważniejsze grupy i pojedyncze postaci z życia społeczności żydowskiej w Podgórzu, mające ogromny wpływ nie tylko na Żydów podgórskich, lecz także całą populację miasta. Byli to rabini z rodziny Fränklów, radni miejscy Podgórza, jednocześnie wybitni prawnicy i lekarze, tacy jak m.in. Samuel Aronsohn, Jakub Westfried, Salomon Oberlaender, Henryk Pisek, a także społecznicy i nauczyciele jak m.in. Amalia Wasserberger, Henryk Fränkel i zasłużony dla edukacji podgórzan i krakowian Salomon Spitzer. Wiele miejsca poświęcono również budowniczym i architektom związanym i realizującym swoje projekty w Podgórzu, takim jak m.in. Ignacy Tislowitz, Ferdynand Liebling i Adolf Siódmak.

Szczegóły na stronie internetowej **Muzeum Krakowa**.